

La Veu de la Conarca

Setmanari Regionaliste de Tortosa

PUGNA PRO PATRIA.

ANY I.

NUM. 30.

LA CATALUNYA QUE VOLÉM. — «Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada d' les regions germanes. — Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa. — Acullit com a propi al foraster que a treballar hi vinga. Y a manar y a cobrar, a fer lleys y a juzgar, cada hú a casa sava, que prou hi té que fer pera enténdeshil. Els empleats de la terra y pochs, actius y inteligents. — Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys. — Las universitats y escolas tornadas a son esser obradors d' avensos de la ciencia y planter de filòsophs y juristas. A fora la ensopida utina. — Intimament unida a la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sus lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés seriament religiosa y ilustradament tolerant. — Repoblades las montanyas per grans boscos, tressant pels singles els corredors enginys moderns, trayent del terrer y de las minas els fruits y minerals. — Les aigües de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginys del treball. — Conservats com reliquias els monuments enrunats d' antichs y alsarne d' un art fill legitimo del antich criat en els avensos actuals. — Voltar les vellas poblacions històriques de populoses y amplias ciutats modernes. — Ports oberts als productes de tots llochs; assegurats abtracties d' una nació seria, veure al potentat ab afany de ser estimat y útil a la Patria y al obrer intervinde en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca. — Volém deixar a nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera sempre la virtud que a cap ens manca; L' amor a la Patria. » — LLUÍS DOMÈNECH Y MUNTANER.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Tortosa al mes.	0'50
Fora semestral.	3'00

DIRECCIÓN Y REDACCIÓN

Carrer del Parc, N.º 8.

Tortosa 2 Agost de 1903.

La Redacció no fa seus los conceptes ni contenuts dels articles firmats o copiats.

SANTORAU

Diumenge 2 IX. N.º S. dels An-
gels. — S. Alfonso Maria de Ligori-
b. y tdr., y s. Esteve p. mr. — Jubi-
leo de la Porciúncula. — Diluns
3. La invenció del cos de s. Esteve
protom. y sta. Lydia. — Dimarts 4.
S. Domingo de Gusmán cf. y ff. —
Dimecres 5 N. S. de les Neus y
sta. Afra mrt. — Dijous 6. La Trans-
figuració de N. S. J. C. y los sants
Just y Pastor germans mrs. — Di-
vendres 7. S. Gayetà fmr. y s. Al-
bert de Sicília cfs. — Dissabte 8. Sant
Ciriac y comp. mrs. y s. Miró b.

La mort del geni

Si la mort de un gran home sempre es digna d' ésser plorada, molt més ho es quan els seus forços del seu geni s' han adresat a dirigir la multitud al bé y a enmenjar las societats pel recte camí de la veritat. Per això es que la mort del gran Lleó XIII ha produït en tot el món general consternació. Fins els periódics enemis de l'Església, excepcionalment els que han perdut tota noció de vergonya, han fet justícia al difunt Pontífex y li han dedicat desdillurs planas encomias tichs èlogis.

Y es que Lleó XIII havia travallat moltíssim en ben de la humanitat y especialmente de las classes desvalgudas pogentse ben a anomenar el Pare dels obrers.

Esperit gran y eminentment practich, sabia que si ha d' afavorir a las corrents de l' opinió, si se la vol portar a bon camí y que volgué salvar la societat ab medis oposats a las corrents modernes es empenyà en fer regular las aigües d' un riu caudalós; y esperit conservador se pigué servir intacte el llegat de la fe que havia heretat de son antecessor enriquintlo ademés ab novas aclaracions y ab afirmacions oportunas. Ell sapigué agermanar las corrents modernes de llibertat y de tolerancia ab l' esperit eminentment conservador del catolicisme, el progrés constant de las ciencias modernes y l' evolucionisme de las ideas ab la inalterabilitat y unitat perfecta del dogme catòlic, ell no destruirà pera reedificar sinó que ab els mateixos materials que li aportavan els enemis, bastia l' gran edifici de la doctrina catòlica que ha de sal-

var a la moderna societat com les classes socials però singular en els primers temps del Cristianisme.

L' obra de Lleó XIII se dirigió a resoldre tots els problemes que bategan en el fons de la societat per medi de la doctrina de pau y d' amor predicada per Jesucrist de la que era Fidei depositari, puig com diu en sa Encíclica, «sobre l' estat actual dels obrers».

La concordia engendra en las co-

rras hermosura y ordre y al revés d' una perpetua lluita no pot sortir res més que la confusió junta ab una ferocitat selvatge. Conseqüent ab aqueixa doctrina, en la esmentada Encíclica, tot manifestant una singular predilecció pera 'ls pobres obrers,

tracta tots els problemes des del

economic fins al social, dicant arrèu la caritat mutua y el respecte als drets de cada hú.

Defensa la equitat del salari y

combat als que diuen que no es

més que la subvenció al travall

pactada lliurement entre amo y

obrer; el travall d' aqueix es

personal y es necessari, es per-

sonal perquè es propi absoluta-

ment del obrer, y això aqueix pot

vendre l' pactant lliurement un

jornal ab l' amo; es necessari, ja

que es l' únic medi que té l' po-

bre obrer pera subvenir a las ne-

cossitats de la vida, per lo qual

no hi ha prou ab que l' amo

dongui al obrer lo que lliurement

han pactat, sinó tot lo que ne-

cessiti pera 'l seu sosteniment;

veusqui una de las primeras as-

piracions del obrer modern so-

tinguda y vindicada pel gran

Pontífex que avuy plora l' Igles-

ia. Defensa també lo dret que

tenen els obrers a associarse

pera que tots junts puguin me-

llor defendre sons drets; el dret

d' associació es naturalissim al

home, puig respon a una gran

inclinació de la naturalesa, y la

societat, fundada pera afavorir

y no pera contravenir al exerci-

ci dels drets naturals no pot ne-

gar ni restringir l' exercici d'

aqueix; a seguit frona, contra 'ls

directors ocults de las societats

obreras que organisantlas ab un

esperit genc cristia y contrari als

interessos del Estat, obligan a

tots els obrers a associarsih, ame-

nassant ab la miseria als que s'

hi negan seguit l' impuls de sas

creencies catòlicas als que acon-

selia que formin associacions par-

ticulars ab esperit cristia pera

lliurar-se d' aquella injusta y in-

tolerable opresió. Esperona als

Gobrns a que vetlin per totes

les classes socials però singular en els primers temps del Cristianisme, necessitats son els que més necessitan de la protecció del Estat. Tot això, suavisat y endoleit per una gran fusió de caritat cristiana en què s' compendia la ley de tot l' Evangel, constitueix l' únic medi pera resoldre satisfactoriamente els problemes que agutan a la societat.

Llástima que las grans ensenyances de Lleó XIII no sian més secundadas per obrers, amos, y per tots els que s' haurian d' interessar per la solució de la qüestió social. Ab tot, ¿podem esperar quelcom d' aqueixa hermosa predicació del gran Pontífex?

Si l' obra d' un geni no resta Moisés pera arribar ala terra de promisió; y 'ls israelitas no pogueren fruir finsas després de la mort del seu capdill; el mateix Jesucrist, nostre divi Mestre no vègè aquí a la terra acabada la seva obra; després de la seva mort fou quan començà la gran revolució que acabà ab els Imperis oligarcas y ab els ídols de la gentilitat pera entronizar sa doctrina de pau y d' amor que restaurà per complert la naturalesa del home decayguda pel pecat. Així també, la gran obra de Lleó XIII ha de produir sos efectes en el segle que ara comença y com nova regió de l' ayguda sabrosa que es baixa del cel. N. S. Jesucrist, ha d' ofegar als actuals Imperis oligarcas y als ídols abominables de la moderna societat metallizada y ha de regar y vivificar las llibertats dels pobles y la pau y germanor entre 'ls homes per-

que pretenen los nostres inimicxs,

que ordinariament se distingueixen per la seua ignorancia y toxarruda, quan califiquen el català de

dialecte en to de bafa; no, no significa dialecte una manera de parlar que no arriva a llengua, ni vol

dir degeneració, corrupció o repussai (rebro) d' un altre llengua. En

les correàt entre les persones doc-

tes, que saben lo que s' diuen en

materia de idiomes, dialecte signi-

fica una manera de parlar especial,

peculiar, particular d' un poble o

regió, més o menys considerable y

que constitueix una fesomia espe-

cial de llenguatge. Per això els

grans tratadistes de la ciencia del

llenguatge, els Grimm, els Max

Müller, els Bo, s' amogen dia-

lectes totes les branques y ramifica-

cions de totes les famílies lin-

güístiques esteses per tota la terra

desde que l' hom es mon, per

quant no admeten diferència essencial entre dialecte y llengua ó

idioma, y, tot lo més solet, donar

el nom de llengües literàries a n-

aquells dialectes que han alcansa-

da la sort de tenir una literatura.»

«Llengua d' Espanya. — La llengua general y oficial d' Espanya es el castellà, així dit perque començà a parlar-se en Castella. Es llengua derivada del llatí, noble, abundosa y sonora, y es oficial des d' Alfons X lo Sabi.

«Ademés d' esta llengua comuna no hi ha un' altra molt antiga dita bascuence ó euskara, que s'olga se parla en Vasconia y part de Navarra, y 'ls dialectes (r) català, valencià, mallorquí, gallego y balear o asturià, que s' parlen en les respectives regions.

«Procediments. — 1. Fer un mapa de colors representant ab cada llengua ó dialecte, calcinant o xafant la comarca on se resa d' eixa manera.

»3. Cantar alguna cançó en dialecte y sabor regionals.

»VI. — DEBEN Y PROSCRIUREN LOS DIALECTES LOCALES? — No, per-

que talvolta no 'n entenen d' altre,

no, perquè per mirar per la unitat

de la patria, no cal matar les re-

gions; es prou que la llengua co-

mma, que es la castellana, siga la

llengua oficial, com afirmació, tes-

timoni y conservació d' eixa uni-

tat.»

Així, d' eixa manera tant imparcial, y sense les preocupacions que ceguen a tants germans nostres de la noble Castella, y de la mateixa Catalunya, proclama lo sabi Manjón la bondat dels regionalismes, y te més importància sa paraula per quant va endreçada als mestres y dres a les quals els prejudicis no les han torsades encara y resedades y son, per consegüent, encara sensibles al suau calor del sol de la idea regionalista, que es del amor a la primera terra que s' trepitja.

Moncati.

El Pontifices

Papas estrangers.

La nacionalitat no es un obstacle canònic per a elecció, doncs si bé es cerri que la Constitució de Nicolau II en 1058 consigna que 'l Papa sia elegit entre el clero de Roma, no ho es menys que fins en aquella mateixa disposició 'l preceptiu, que, a falta de candidats romans convenientes, es' elegixi 'l més digne, sigui d' Itàlia ahont sigui.

D' aquí que hi hagi hagut molts Papas no italians.

Dels estrangers que han ocupat la Seu pontificia, la major part han sigut francesos. Entre aquests se trobaren Silvestre II (999), Lleó IX (1049), Eugeni X (1057), Nicau II (1059), Urbà II (1083), Caixile II (1119), Urbà IV (1261), Climent IV (1265), Martí IV (1281), y Inocenci V (1276).

Ademés, francesos foren també 'l Pontifices qua residiren a Avignon, com Climent V (1305), Joan XXII (1

Els espanyols han sigut Sant Càmes (367), Joan XII (1276), Calixte III (1455), Adrià IV (1154), y Alexandre VI el Papa Borja.

D'origen alemany foren Eugeni VIII (929), Gregori V (996), Climent II (1046), Damas II (1048), Lleó IX (1049), y Víctor II (1055).

Inglés, un, Adrià (1154).

Holandès, un altre, Adrià VI (1521).

Papas que han tingut el Pontificat més llarg.

Pío IX celebrà el Concili Eucumenich Vaticà del segle XIX, governà trenta i un anys, set mesos y deu dies.

Lleó XIII idem el idem del segle XX, governà veinticinc anys, y cinc mesos.

Sant Pere idem el idem del segle I; governà vinticinc anys, dos mesos y set dies.

Pío VI idem el idem del segle XVIII; governà vinticinc anys, vuit mesos y catorze dies.

Adria I celebrà el Concili Eucumenich Nicé II del segle VIII; governà vintitres anys deu mesos, y vintset dies.

Sant Silvestre I idem el idem Nicé I del segle IV, governà vintitres anys, deu mesos y vintset dies.

Pío VII idem el idem idem del segle XIX; governà vintitres anys, cinc mesos y sis dies.

Alexandre III idem el idem Luteranense III del segle XII; governà vintiu anys, onze mesos y vintidós dies.

Sant Lleó I idem el idem Calcedonense del segle V; governà vintiu anys, un mes y tretze dies.

Papas que han tingut el Pontificat més curt.

Lleó XI, del segle XI, governà sols vintidós dies.

Pío III, del segle XVI, governà sols vintidós dies.

Damaso II, del segle XI, governà sols vintidós dies.

Marcel II, del segle XVI, governà sols vintidós dies.

Sissini, del segle VIII, governà sols vintidós dies.

Teodor II, del segle IX, governà sols vintidós dies.

Celesti IV, del segle XIII, governà sols disset dies.

Vivá VII, del segle XVII, governà sols seze dies.

Sant Esteve II, del segle VIII, governà sols tres dies.

El Cónclave més llarg.

Si no l'últim llarg, un dels de més duració de que fem memòria, fou el Cónclave que donà per resultat la elecció de Mauro Capellari, que prengué el nom de Gregori XVI. Va durar desde el 14 de desembre de 1830 fins el 2 de febrer de 1831.

En els comensos d'aquest Cónclave, el secretari d'Estat del difunt Papa, el cardenal Albani agen de Àustria, va reunir a son costat un grup de quinze o vint cardenals que durant cinquanta dies votaren obstinadament pel vell cardenal Pacca.

Altre grup, de forsa casi igual a la del anterior, apoyava al cardenal De Gregori, molt afectat a la Cort espanyola.

Altre tercer, que en un principi permanés indecís, se decidí al fi per la candidatura del cardenal Justinian, Nunci que havia sigut a Madrid y a Lisboa.

Poch a poch aquest últim grup fou guanyant terreno, y el 9 de gener de 1831 sa reelecció semblava assegurada per l'accessió dels que havien votat fins allavoras a De Gregori.

Mes quan se creya que tot anava a acavar y que la elecció de Justinian era un fet, se donà lectura d'una carta del embalxador d'Espanya, imposant el veto a dita candidatura.

Allavors De Gregori renuncià a sostenir sa candidatura, y encara que la fracció Albani-Pacca insistí en sos treballs, units els partidaris de Justinian y els de De Gregori, lograren elegir a Mauro Capellari, que fou proclamat el 2 de febrer de 1831.

El Cónclave havia durat cinquanta dies.

Papas de nom igual.

Ab el de Joan, 22; ab el de Gregori, 16; ab el de Climent, 14, ab el de Benedicte, 14; ab el de Innocenci, 13; ab el de Lleó, 13; ab el de Esteve, 10; ab el de Pío, 9, ab el de Bonifaci, 9, ab el de Alexandre, 6.

Ab els de Paulo, Sixte, Martí y Celesti, 5; ab els de Eugeni, Honori, Anastasi, Félix, Nicolau y Sergi, 4; ab els de Juli, Calixte, Llucio y Victor, 3; ab els de Gelasí, Pasqual, Damás, Silvestre, Marcel, Agapit, Már, Teodor y Pelagi, 2.

Dels demés noms n'hi ha hagut un sol, y son els següents, tots Sants, més els de lletra cursiva:

Pere Lino, Clet, Anaclet, Evarist, Evarist, Telesforo, Higin, Anicet, Sofer, Eleuteri, Ceferi, Ponci, Anter, Fabiá, Cornel, Dionis, Eu-

lisi, Març, Lliber, Síri, Zòsim, Hilari, Simplici, Simac, Hormisdas, Silveri, Vigilis, Sabini, Deusdedit, Severi, Vitalia, Adeodato, Agat, Canon, Sisini,

Constanti, Zacariàs, Valent, Formós, Romà, Cristofol, y Lando. Tots aquells perteneixen als nou sigles primers. Fins a mitjans del segle X conservaren tots els noms de pila. Des de l'956, Octavià començà a mudar de nom, al ser Papa, prenent el de Joan XI; y després l'hi han seguit tots, més nos Adria VI y Marcel VI, del segle XVI, que conservaren el nom natalici.

El Cónclave més llarg.

Si no l'últim llarg, un dels de més duració de que fem memòria, fou el Cónclave que donà per resultat la elecció de Mauro Capellari, que prengué el nom de Gregori XVI. Va durar desde el 14 de desembre de 1830 fins el 2 de febrer de 1831.

Els Papas verdaders sols 258, que és el número que feya Lleó XIII per ordre cronològic. Els que n'hi ha hagut varis del seu mateix nom, hi ha alguns antipapas, com per exemple, en els Benedicte, el X; en els Bonifacis, el VI; en els Lleons, el VIII, en els Climents, el VII, en els Alexandre, el V, y així en altres.

Els Papas verdaders sols 258, que és el número que feya Lleó XIII per ordre cronològic. Els que n'comptan més, hi enclouen els Antipapas.

Papas que hi hagut en cada segle.

En el segle I, 4; en el II, 11; en el III, 15; en el IV, 11; en el V, 12; en el VI, 13; en el VII, 20; en el VIII, 13; en el IX, 20; en el X, 25; en el XI, 18; en el XII, 16; en el XIII, 17; en el XIV, 10; en el XV, 11; en el XVI, 17; en el XVII, 11; en el XVIII, 8 y en el XIX, 6.

Funerals al Jesús

Visió de Sant Ignasi de Loyola VORA LA CREU DEL CARDONER

Sant Ignasi passava sol un dia Per la vora del riu com ell sola Quant la Verge volia visitar, Y trobantse cansat de ses fatiges Reposa prop d'un camp sembrat d'espigues Ont hi havia una creu per meditar.

Contempla desde allí rústiques róques Entre verdes garlandes, y entre soques Ont xuclar les abeilles dolça mel De les roses silvestres, enclavades Pròp de cortines d'eu engalanades

Ab florètes que miran cap al cel. La Cova ont ell fa l'obra més geganta Mira desde la creu en que s'encanta, Y aquell cor de guerrer s'encen d'amor Quant pensa que la Verge allí devalla, Y l'cola per lluytar en la batalla Que i mon declara fòll al Redemptor.

El Cardoner fresquívol rodolava A les plantes del Sant, mentre ell rumiava negatius Encusat les grandeses de son Deu,

Qui esqueixant d'exa terra les boyrines, Li presenta a sos ulls les naus divines Ont pugui contemplarles apròp-seu. Esctasias ab aquelles maravelles De nou li brollen de son pit centelles

D' amor de Deu: volant son esperit Cèl amunt, ja no ovira aquesta vida; Soltzament sent a son Jesús que l'crida Mostrantli esplendorós tot l'infinít. Véu, oberta del cel les blavés voltes;

Entre onades de llum ja ben resoltes Les calites que emboiren lo sagrat, Y éu xamosa a sos ulls tota la gloria, Y axams d'àngels y verges que victòria Entonen a l'augusta Trinitat.

Ignasi en ex moment ja no ès Ignasi Si no un àngel del cel: sa testa casi La testa apar d'ecstàtic querubí, Son front modest un raig de llum arrosa, Com la llum que al trènc d'auba blanquinosa

Alegria l'mon d'Orient fins a Garbí, El riu murmurà; joguina l'ona Llísca a sos peus; y encara llarga estònia Sant Ignasi roman vora la Creu: Es que s'abèra dins lá mar divina; Nada a tot plér, y encara ab gust esbrina Los misteris sublims de tot un Deu.

Ressonen falaguers els cants de sega, Les aus refilen; mes son cor batega No l'atrauen cançons, ni l'crit d'alerta,

Ni l'soroll dels telers; rès el despertà: Placent vòla son cor sobre l'estels. Navega, Ignasi, en éxa mar immensa! Omples joyós de veritats ta pènsa, la alouevna al seu estel. Que un dia a tot el mon han de nodrir!

Abèurat a bell raig en la fontana que may s'estronda, y sempre ab nòva ufana S'entona a peu descalcs cap a la Cova

S'entona a peu descalcs cap a la Cova que may s'estronda, y sempre ab nòva ufana S'entona a peu descalcs cap a la Cova que may s'estronda, y sempre ab nòva ufana

Com dexondit d'un somni móu sa testa, Obre l's ulls, fa un sospir: l'aygua que illesa Rossolava a sos peus torna a mirar.

Y alçantse, poc a poc y ab vida nòva, S'en torna a peu descalcs cap a la Cova

A llohar a son Deu, y allí... plorar. FRANCISCO CASAJOANA JORDANA

Manresa 28 de Juliol 1903

Pro l'últim adorno de la festa eren sens dubte aquelles rengleres de Jesuites y fidels fills amantsíssims del Sant Pare, que portaven el dol al voltant del túmul, mentre a l'altar major cantava solemne missa de requiem lo Secretari del Sr. Bisbe, y en tots los demés altars de l'iglesia s'oferia igualment lo sacrifici propiciatori. Aquell concert d'oracions sortides de cors filials afegits per la mort de son pare amantsíssim, era l'flayrés incens que omplia tota l'iglesia, y s'encelava fins al trono del mateix Deu.

Oremus pro Pontifice nostro Leone.

«La Libertad» per tota contestació a un sol que li dedicabam en lo núm. 28 respecte lo regionalisme carlo català, que escriu y fa meetings en castellà, ó sige en la llengua armoniosa, ens diu que no merece contestación un sueltec chabacano (això si que es de la armoniosa) con el que LA VEU DE LA COMARCA trata de ridicularizar la hermosa llengua de Cervantes y el regionalismo de los carlistas.

Jasabim que l'Aguila no menja moscas y que per lo tan no haviam de mereixer que «La Libertad» baixes del seu olimpic stítil pera demostrarlos, que la manera de fer propaganda regionalista es escriurer y parlar als individuos de una regió en llengua forastera ó diferente de la seva, pero si que no ns esperabam ens digues volamt ridicularizar la hermosa llengua de Cervantes, donc que ni en prò ni en contra ens ocupabam en dit solt, de la llengua de Cervantes, y tot lo mes que «devam» es que la convocatoria cridant als carlo-regionalistas se feu empleat la armoniosa: Si per això ens diu que vol am posar en ridicul la llengua de Cervantes que ens hauria dit si li haguessem dedicat la paraula chabacano en nostre sueltecillo?

Nova Societat obrera

Fà algun temps que es venia parlant de la formació de una nova associació obrera, mes sembla que se presentaven algunes dificultats que per ultim han pogut ser vensudas, y per lo tan pot darse com asegurar la creació de un centre obrer, en el que los seus socis no tindran que pagàres per lo manteniment y foment del centre, donde los gastos serán pagats per individuos protectors (proprietaris y patrons) los que facilitaran tota classe de protecció tan material com moral als associats, axó si bassat tot en la moral cristiana.

Los iniciadors del nou centre lo dia de S. Jaume exposaren al Prelatson plan, mereket sa approbació, prometen apoyarlo moral y materialment; acceptan igualment encarrec que se li feya del nombramen dels individuos que han de formar la Junta primera del projectat centre quina divisa es. Tot per l'obrer y pera l'obrer.

Tot cuan se fasi pera la unió del capital y del treball es digne de aplauso y mes si's basan los esforços en la moral cristiana, solució unica de la tan manosejada cuestió social ja que sols la moral cristiana, es la que obliga al ric a ser sols administrado de las riquezas que té y al pobre li ensenya que Jesucrist fou pobre

y obrer y que la carga del tra-
vall va esser imposta als homes
sense cap classe de distinció, car-
ga, que en una ó altre forma
(material ó moral) tots tenim que
soportar.

Dilluns tingué lloc la inaugu-
ració à Monserrat del hermos y
artistic segon misteri de gloria
del Rosari Monumental que 'n lo
cami de la Cova de la Verge se
està fent à ab las llimosnas de
associacions ó famílies catala-
nas.

Assistiren à tan solemne y poe-
tic acte a més de la familia Ma-
ristany qu' es lo que ha pagat
l' obra, milles de devots, oficin lo
R. P. Abad del Monastir y dient
lo sermó lo ilustrat Canonge de
Vic D. Jaume Coll (iniciació
del rosari monumental), que fou
felicitat per sa hermosa oració,
la que tracta de impremtarse afi
de que puga ser asaborida per
tots los amadors de las tradi-
cions de la Patria catalana.

Al tenir lloc l' apat se confan-
geren amos y traballadors, tots
en la mateixa taula solemnisant
la festa religiosa y patriòtica que
'ls reunia en lo cassal Catalá
presidit per la Reyna de Cata-
lunya, axis es com se fa patria y
s' enrunan las murallas que se-
paran al ric del pobre y l' abrer
del patró, ab la democracia cris-
tiana se ressol la qüestió social,
proba ne donaren los obrers que
assistiren al acte que ab llagri-
mes d' agraiment feren ofrena
à la senyora Maristany de un
ram de flòrs fet per ells mateixos
al acabar la festa.

L'esmentat misteri consti-
tueix una obra d' art y es un
monument que honra à tots los
que hi han intervingut, està col-
locat al peu de una roca tallada
à plom de mes de curante metres

d' altura es tot de marmol blanc
imitant un retaule gotic essent los
doselets de bronze ab canalobres-
tayeras y branes de ferro batut
tot primorosa y artisticament
treballat. Ab dita obra la familia
Maristany ha honrat à Deu y la
Patria; quèls dos li premien y
nosaltres li avansem la nostra
mes coral enborabona.

En los desmons que's fan en
lo ensanche del Temple per ex-
trairer argilas, v' descubrirse
una llosa seprulcal de dos me-
tros de llarg pes un d' ample ab
los noms dels difunts y el rimbol
del ofici a que es dedicaban per
teneixenta al any 1701.

Dita llosa de pedra arenosa es-
taba devall del portal conegut ab
lo nom de portal del mixt que te-
nia pont llevadís.

En lloc de ser conservada no
sols per sa fecha si que també
per los noms de les famílies
y siti ahont ha sigut trobada, lo
seu actual poseedo tracta de re-
picarla y ferla servir de llosana
per la llar de foc de la sua casa.

Cosa parecuda auria pasat
ab un capitell gòtic de columna
fascicular que uns chiquets se
entretenian à romprel à la vora
del riu pero que fou recullit pero
guardarlo convenientment per
un admirador de la historia Tor-
tosina.

Lo dia 17 del mes de Juriol
prop passat los diaris portavan
un telegramma que deya «El Rey
ha firmat del Ministeri d' Hisied-
da un decret autorisant al minis-
tre pera llegir à las Corts un pro-
jecte concedin **dos millions de**
pesetas com a subvenció anyal
al Ajuntament de Madrid en con-
cepte de capitalitat.»

De modo que los Srs. de Ma-
drid no'n tenen prou ab tot lo
que per mil raons pagueiem los es-
panyols y que sois serveix pera
ells; que fins los caprichos del seu
Ajuntament volen que 'ls ajudem
à pagar; en cambi lo govern, no
te un centim per fé carreteras,
canals y carrils ni per paga las
expropriacions pera construi las
rampas del pont d' aquí Tortosa
que forma part de una carretera
general del Estat y qu' es l' unic
pas que serviria per atravesar
l' Ebro desde Zaragoza al mar, y
no las paga ab lo pretexte de que
es una travessia per lo interior de
una població a las que la ley
obliga a pagarsela (perque si);
ab lo ben entés que Tortosa ja se-
la habia pagada una vegada y
per lo tan no es just ni legal la
pagui dugas, y no valga lo dir
que deu haver de pagarla per-
que se ha canbiat lo enplas-
ment del pont, perque los tres
enplasamens proposats per lo
Estat al Ajuntament pera la
construcció del pont de ferro
pera sustituir el de barcas, tots
tres portavan lo corresponen cost
de expropriació.

Des millions de pesetas o
siga quatre cens mil duros
anyanis ab un decret se donan
a Madrid, pero setanta mil duros
per uni Catalunya ab Valencia
no es de capmanera posible.
¡Que li farem! mentres Madrid
siga lo ventrell d' Espanya no
tindrem pont.

Moll concorregudas han sigut
las funcions religioses que los
PP. Jesuites han celebrat en ho-
nor del seu S. Patró, havent dit
lo panegiric propi del dia lo re-
verent P. Paú Bartoli y assistint
als divins oficis lo nostre virtuós
Prelat, essent lo celebrant lo Se-

cretari de Cambra lo Il. Canon-
go D. Ramon Tedo.

A Callonge, en plena pau, han
comensat a venire caure bombas
y grànades.

Molts callongins devian pensar
que havia arribat la fi del món,
anunciada per aquell sabi que
profetisava l' explosió volcànica
del Mediterrà pera l' dia 25.

Y era que uns artillers d' un
fort de tres hores lluny, feyan
exercici de canó y no havian
pres bé la punteria.

A Espanya no podria passar
aixó.
Perque 'ls canons no arribar-
an.

Ni que fossin tan grossos com
el més gros de Mahó, que encara
té a dintre la bala que varen
posarhi quan creyan que l' «Pe-
layo», que navegava sense ban-
dera, per prudència, era un bar-
co yanqui.

Perque, no pot anar endavant
ni endarrera.

Le Camp de Tarragona ha pu-
blicat una notícia interessant re-
ferent a la qüestió del Arquebis-
bat amerassat de supresió. Con-
sisteix en una carta de don Vi-

cens de Moragas al senyor Ixart,
en la que aquell li fa saber que
podém estar tranquilles respecte
al arquebisbat, doncs ha sabut
de bona tinta que la Curia Roma-
na vol de totes passadas que sub-
sisteixi la nostra Metropolitana.

Aquesta notícia, com se com-
prèn, es molt favorablement co-
mentada.

La Alcaldía de Tortosa ens de-
mana fem publica la nota seguent.

Para hacerles entrega de docu-
mentos y enterarles de cuanto les
convenga ó pueda interesar, se ci-
tan de comparecencia ante esta Al-
caldía y negociado de quintas á los
soldados licenciados de ignorado
domicilio, residents en este térmi-
nunicipal, Agustín Vidal Bel, Jo-
sé Bilaubí Pegueroles, José Pan-
sello Pagà, José Montagut Curto,
Ramon Roigüez Bel, José Jené
Rullo, Esteban Brant Ribera, Ca-
simiro Boarás Rico, Victor Mu-
rall Llanrés Juan Borrás Rico,
Francisco Balaguer Prades, José
Cid Curto, Daniel Royo Queral,
Danuel Nicolau Llcó y José Jener
Carcelé.

HOTEL TERMINUS

282. ARAGO 282.

devant del baixador de Paseig de Gracia y aprop dels tranvías.
BARCELONA

Gran confort y gust artístich en totes las dependencias:

RESTAURANT Y COLMADO

á disposició dels viatgers que hagin de marxar ó arribin en els
trens que á cada moment paran al baixador.

Esmorzar de 12 á 3 tarde desde 14 rals en aument, Dinars
de 6 á 10 verpre desde 4 pts.

Tortosa
Imp. Joss L. Foguet.

— 108 —

monstruoso, con todo está poblado, que parece mas una
Ciudad continuada, que villas diferentes. Renta catorze mil
ducados al año, sin lo cual tiene su Perlado en la Seo 3, Ca-
nonicatos, y título de Baron con señorío, y jurisdicción en
los pueblos siguientes, que son de su Cámara. En Valen-
cia, es señor de Cabanes, Belloch, Torreblanca, Albalate,
Miravete, y Almançora, cabecera de un Oficialato foraneo.
En Aragon de los lugares, Caretas, Ledon, y Bafieres; y en
Cataluña de la Baronia de Cabaces, que comprende Cab-
aces, Higuera, Bioso, Margaleff, y Vilelladavall, y la Bisbal.
Illustra cosa por cierto, y por ella tiene boz, y nombre pa-
ra concurrir à Diputado en las Diputaciones de Cataluña, y
Valencia; á lo que se puede añadir no ser de sus menores
glorias, y que mas la hazen célebre, y famoso, ser esta
Iglesia como Seminario de las mayores Pericias de Espa-
ña, como sabe el mundo. Tiene su Illustrissima dentro los
confines de su Obispado el dominio espiritual, y temporal
sobre quince mil doascentas noventa, y seys casas, y en
ellas sobre sesenta y tres mil trezentas, y cinco personas,
poco mas, ó menos de comunión, conforme por los libros de
visitas de Perroquias se ha podido computar, y si la varie-
dad es en la naturaleza su mayor belleza, donde mas se
descubre en este Obispado, con la abundancia de pane que
se coje en los montes y Aldeas de Morella, y tierra de Or-
ta, y Batea, y casi todos los demás lugares del monte, con
los celebrados vinos de Benicarló, Paniscola, Calig, y otros
lugares marítimos, y con las vernachas, y malvesias de
Gandesa, y su contorno, pescas de Atunes del coll de Bala-
guer, de todos peces de los Estanques de Tortosa, y costa
de los Alfaches, y abundantes pesqueras de Vinaròs, Pa-
niscola, Capricorp, Orpesa, Benicasí, Pinarete de Caste-
llón, y Laguna, ó el llano de Nules.

Hallanse jardines entretenidos de varias plantas, flores,
y frutos, en los terminos de Tortosa, y la Reyna de las
frutas, granadas, naranjas, cidros y limones, y otras frutas de
ágrio en Cherta, Alcanar, Vinaròs, Castellón, Villarreal, y
otros lugares de la Plana de Valencia. En Mora, melacoto-
nes. En Aldover, Bot, y otros lugares cerezas. En Calaceyt

acuerdo, para que á los venideros no les suceda lo que á
estos. El tiempo que esta puente faltó, se passaba con un
barco y maroma, donde se sucedieron algunas desgracias,
como caer machos cargados en el río, y personas que se
vieron en harto peligro de la vida, por ser tanta la multi-
tud de la gente que passaba, y por esto puso la Ciudad mu-
chos barquillos con su remos, para que la gente de á pie
passase, sin embargar el barco de la maroma: no parecia
entonces Tortosa la que es, por faltarle una cosa que tanto
la engrandece, como es la puente; y además de las veces
dichas se ha elado otras, que son en el año 1443, se eló
y otra vez en el año 1506, y otra en el año 1573 y el
año de las Cortes de la Reyna María, y el año 1590, co-
sa de maravillar, que un río con tanta agua, y tan cauda-
loso assí se yele. Dejando á parte las eladas, quiero que
quede en memoria algunas de las mayores crecidas que ha
hecho Hebro.

Muchas crecidas ha hecho este río, y tan grandes, que ha
causado mucho daño á la Ciudad, derribando casas, y lle-
vándose árboles y sembrados, quitando á unos, y dando á
otros: más es verdad, que queda la tierra tan fertil, que
dura en aquella fertilidad, seys ó siete años. En el portal
de la puente se vé un letrero, que muestra y señala una de
las mayores crecidas que los naturales se acuerdan, y dice
así:

*Ad hanc et supra hominum veterumque monumentorum
memoriam inundans Iberus magna aedita strage
totam pene Civitatem Dertusa sereno caelo
reddidit navigabilem 21. Maij anno 1582.*

Este letrero está del ordinario curso del río 30. palmos.
Otra piedra se halla, que señala otra crecida mas antigua,
y dice.

A 10 de Novembre 1488 puja lo riu á la +

A la puerta de la Perroquia de Santiago hay otro letrero
el qual dice así.

— 101 —

— 105 —

Moreso

GRAN BOTIGA DE CALSAT
DE TOTES CLASES
Sabates y botines d' ivern
Confecció esmerada pera 'ls que tenen
los peus delicats
Casa fundada l' any 1866.
PREUS FIXOS
VENTES AL CONTAT.
PLASSA DE LA SEU Y ARCH DEL ROMEU
TORTOSA

A. OLIVERES

METJE

Ex-alumne del Hospital de Paris
Ex-ajudan de la Clínica de malalties dels ulls del Dr. Galeowski
CONSULTA DE LLÍA

Passeig Franquet, Pral.
TORTOSA

Esparteria de Jaume Casanova

Carré de la Sanch n.º 6 y 8.

Se acaban de rebre una gran partida de esparraguera per tota mena (garbilló y amarrat) llibrans, cordas, betes d' esparraguera, restallat, cofins y estoras per carros; tot a preus baratissims, cal no mes probaro.

Donarán raho D. Jacinto Sanchez
Plaza de la Font y D. Agustí Pitart pro-
prietari de ditas casas.

Carrer de la Unió, ensanche Tortosa.

Si voleu vestir barato y agustí visitieu lo
meu establiment.

Carrer Pont de la Pedra, n.º 1 y San

Roch n.º 2.

Barberia, peluqueria, perfumeria, etc.

En Ampolla

Si voleu vestir barato y agustí visitieu lo
meu establiment.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimament re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Sastreria "La Tijera de Oro"

Si voleu vestir barato y agustí visitieu lo
meu establiment.

Carrer Pont de la Pedra, n.º 1 y San

Roch n.º 2.

Barberia, peluqueria, perfumeria, etc.

En Ampolla

Si voleu vestir barato y agustí visitieu lo
meu establiment.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimament re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimament re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimamente re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimamente re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimamente re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimamente re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimamente re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimamente re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimamente re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimamente re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimamente re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimamente re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimamente re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimamente re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimamente re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimamente re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimamente re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimamente re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimamente re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimamente re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimamente re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimamente re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establiment ultimamente re-

novat, ofereix a sos numerosos pa-

rroquians tota mena de comoditats y

avessos en l' art de la perruqueria

y perfumeria.

Carrer del Angel n.º 26

Aquest establ